Ti landbrukspolitiske utfordringer for Stortingsperioden 2009-2013

Norges Bondelag ønsker å sette mat og landbrukspolitikk på den politiske dagsorden før valget i september. Dagens situasjon er preget av økonomisk krise, økende usikkerhet rundt den langsiktige tilgangen til fossil energi og global matsikkerhet. Dette, sammen med store utfordringer knyttet til klimaendringer krever at det satses mer på langsiktige, bærekraftige løsninger. Vi mener norsk landbruk er en viktig del av de framtidige løsninger. Det norske samfunn er avhengig av å ta vare på verdikjeden fra jord til bord for å sikre framtidig matforsyning, sysselsetting, verdiskaping og boseting over hele landet.

Alle partier på Stortinget har v/partileder fått tilsendt et brev med spørsmålene under. Norges Bondelag ønsker å komme med forslag til hvordan disse spørsmål kan besvares. Slik kan vi sammen skape en best mulig politikk som gavner hele landet.

1 Vil ditt parti støtte prinsippet om ”alle lands rett til egen matproduksjon”?

I det 21. århundret må verdens matproduksjon dobbles for å sikre tilstrekkelig mat til nær 10 mrd mennesker. Verdenssamfunnet må sette økt matproduksjon i fokus og gjennom dette bidra til en positiv utvikling i dagens u-land. Da må alle land kunne ha et tollvern tilpasset de naturgitte forutsetningene for produksjon og fri adgang til å bruke støtte- og markedsordninger for mat produsert til eget forbruk.

***Mitt parti vil**: Støtte prinsippet om ”alle lands rett til egen matproduksjon”.*

Bokmål
Foto: Cesilie Asp

NORGES BONDELAG

2 Vil ditt parti utnytte mulighetene i tollvernet slik at norsk jordbruk og norsk næringsmiddelindustri får et best mulig grunnlag for å utvikle jordbruksbasert verdiskaping?

Bønder og tilknyttet næringsmiddelindustri sysselsetter direkte over 100 000 personer på gårder og bedrifter i hele Norge. De to kommende tiår er det anslått at matbehovet i Norge vil øke med om lag 20 %. Dette er relativt konjunkturuavhengige arbeidsplasser som er viktige for infrastruktur og lokalsamfunn over hele landet.

***Mitt parti vil**: Bruke tollvernet på en effektiv måte for å videreutvikle norsk jordbruk og næringsmiddelindustri.*

3 Vil ditt parti videreutvikle et variert jordbruk over hele landet gjennom å ta vare på struktur- og distriktsprofilen i jordbrukstøtten?

Norge er et land med store avstander og svært varierende produksjonsforhold, fra Lista i sør til verdens nordligste jordbruk i Finnmark. Skal vi ta vare på de kvalitetene dette representerer – i form av matproduksjon, kulturlandskap, biologisk mangfold og bosetting er det behov for en landbrukspolitikk som tar landets geografiske og klimatiske variasjon på alvor. I tillegg må rovdyr- og vernepolitikk tilpasses de lokale utfordringene, slik at småfehold og aktivt landbruk kan videreføres.

***Mitt parti vil**: At landbrukspolitikken skal sikre et variert jordbruk med produksjon over hele landet.*

4 Vil ditt parti opprettholde ordningen med årlige jordbruksforhandlinger?

Staten og jordbruket har forhandlet om hvordan priser og tiltak skal utformes hvert år siden hovedavtalen mellom staten og Norges Bondelag og Norsk Bonde- og Småbrukarlag ble inngått i 1950. Dette har skapt en effektiv jordbrukspolitikk som har levert en økende mengde trygg kvalitetsmat til det norske samfunn i hele etterkrigstiden. Overføringene bidrar til positive ringvirkninger for hele samfunnet og mer stabile matpriser. Systemet har sikret både forbruker og bonde.

***Mitt parti vil**: Videreføre årlige jordbruksforhandlinger.*

5 Vil ditt parti redusere inntektsgapet mellom bønder og andre grupper vesentlig?

Bønder må i dag jobbe vesentlig mer enn lønnsmottakere for å oppnå samme inntekt. I dag tjener gjennomsnittsbonden ca 200 000 kroner per årsverk - omlag halvparten av andre grupper. Dette til tross for at effektivitetsutviklingen i jordbruket har vært vesentlig større enn for de fleste andre næringer. Arbeidseffektiviteten i jordbruket har økt med 4,1 % hvert år de siste 10 årene.

***Mitt parti vil**: Bidra til å redusere inntektsgapet vesentlig mellom bønder og andre grupper.*

6 Vil ditt parti videreføre et effektivt pris- og markedsreguleringssystem for å sikre like produksjons- og inntektsmuligheter for et landbruk over hele landet?

En forutsetning for produksjon over hele landet er at bonden får gode pris og avsetningsmuligheter uavhengig av avstand til markedet eller størrelsen på produksjonen. Dette gir også lik pris til forbuker enten det handles i Berlevåg eller Bergen. Slike ordninger er i dag ivaretatt gjennom markedsregulering for de fleste produkter gjennom bondens egne samvirkeorganisasjoner. Samtidig har staten og jordbruket gjennom jordbruksforhandlingene årlige diskusjoner om prisnivå samt reguleringer for å muliggjøre at disse prisene nåes.

***Mitt parti vil**: Legge til rette for effektive pris og reguleringssystemer for å sikre likhet mellom bønder og rettferdighet mellom bonde og butikk.*

7 Vil ditt parti øke investeringsrammene og avskrivningene for jordbruket som en del av motkonjunkturpolitikken?

Norsk jordbruk har stort investeringsetterslep. Dette som følge av at mange fjøs som ble bygd på 1970-tallet nå trenger fornying. Nye dyreholdforskrifter og teknologisk utvikling fordrer nybygg og/eller omfattende restaurering for de gårdsbruk som vil være med i framtida. På norske gårder ligger et stort potensiale for rask sysselsetting i bygg-/ anleggsnæringen dersom det gis gunstig finansiering.

***Mitt parti vil**: Øke investeringsrammene og avskrivningssatsene for investeringer i jordbruket.*

8 Vil ditt parti legge til rette for annen økonomisk aktivitet knyttet til jordbruket?

Jordbruket er en mangfoldig næring som gir effektive bidrag til samfunnet på en rekke områder. Dette krever godt tilpasset regelverk og forståelse for jordbrukets rammebetingelser. Det må tilrettelegges for å kunne utnytte mulighetene som ligger i småskala matproduksjon, økologiske driftsformer, fornybar energi, reiseliv, grønn omsorg osv.

***Mitt parti vil**: Legge til rette for økt verdiskaping i landbruket gjennom gode ordninger, regelverk og tiltak for aktuelle tilleggsnæringer.*

9 Vil ditt parti opprettholde regelverket for odel, konsesjon og bo- og driveplikt?

Norsk gårder er i all hovedsak familieeid og -drevet. En deregulering der de mest kapitalsterke kan kjøpe opp norske gårdsbruk, vil svekke muligheten for at aktive sjøleiende bønder kan drive jord, skog og utmark i Norge. Dagens lovverk trygger det langsiktige og personlige eierskapet.

***Mitt parti vil**: Videreføre regelverket for odel, konsesjon og bo- og driveplikt.*

10 Vil ditt parti håndheve et langt strengere jordvern for å redusere nedbygging av matjord?

Kun tre prosent av Norges areal er dyrka mark. I dag er nedbyggingstakten svært stor. Matjord tar århundrer å skape, men kort tid å bygge ned. Skal vi ta vare på vår evne til å produsere mat i framtiden må synet på dyrka mark endres.

***Mitt parti vil**: Håndheve et langt strengere jordvern.*

Norges Bondelag, Pb 9534 Grønland, 0135 Oslo
bondelaget@bondelaget.no
www.bondelaget.no

Februar 2009
ISBN 978-82-7712-072-0
Opplag 24.000